

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Ivana Radmanić

EDUKATIVNE SLIKOVNICE ZA DJECU PREDŠKOLSKE DOBI

ZAVRŠNI RAD

Osijek, 2019.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Preddiplomski sveučilišni studij ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja

EDUKATIVNE SLIKOVNICE ZA DJECU PREDŠKOLSKE DOBI

ZAVRŠNI RAD

Predmet: Dječja književnost s medijskom kulturom

Mentorica: doc.dr.sc. Valentina Majdenić

Studentica: Ivana Radmanić

Matični broj: 3245

Osijek,
rujan, 2019.

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	V
SUMMARY.....	VI
1. UVOD	1
2. SLIKOVNICE U DJEČJEM VRTIĆU	2
2.1. Povijest slikovnice.....	2
2.2. Definiranje slikovnica.....	3
2.3. Funkcije slikovnice	4
2.4. Uloga slikovnice u razvoju djeteta	5
2.5. Vrste slikovnica.....	6
2.5.1. Prema obliku	6
2.5.2. Slikovnice po strukturi izlaganja.....	6
2.5.3. Slikovnice prema sadržaju.....	7
2.5.4. Slikovnice s obzirom na tehniku	7
2.5.5. Slikovnice u odnosu na sudjelovanje recipijenta.....	7
3. ULOGA SLIKOVNICE U ODGOJNO-OBRAZOVNOM PROCESU.....	8
3.1. Procjena odgojno-obrazovne vrijednosti slikovnice	8
3.2. Važnost čitanja u predškolskom razdoblju.....	9
4. EDUKATIVNE SLIKOVNICE	10
4.1. Matematičke slikovnice	10
4.2. Slikovnice o životinjama.....	12
4.3. Slikovnice za razvoj govora.....	14
4.4. Slikovnice o ljudskim zanimanjima	15
5. METODOLOGIJA ISTRAŽIVAČKOG RADA – ANKETA	17
5.1. Cilj istraživanja	17
5.2. Instrument istraživanja	17
5.3. Uzorak istraživanja	17
5.4. Postupak prikupljanja podataka	17
5.5. Analiza dobivenih rezultata.....	18
6. ZAKLJUČAK	20
7. POPIS LITERATURE.....	21
8. PRILOG – UPITNIK.....	24

SAŽETAK

Slikovnica je prva knjiga djeteta stoga je vrlo važna za dijete i za njegov razvoj. Većinom odgojitelji, a ponajviše roditelji, zanemaruju vrijednosti slikovnice i koliko je ona sama važna za dijete i koliko je važno čitati je svakodnevno djetetu. Slikovnice utječu na razvoj spoznaje kod djeteta, rješavanje problema, također pružaju dobru zabavu djetetu, a najviše edukaciju. Razlikujemo više vrsta slikovnica kao što su npr. problemske, edukativne, odgojno-obrazovne, zabavne itd. U ovom radu provest će se istraživanje odnosno upitnik o edukativnim slikovnicama s ciljem utvrđivanja učestalosti čitanja slikovnica u dječjem vrtiću te sam utjecaj edukativnih slikovnica na djecu. Za istraživanje se koristi jedan mjerni instrument- upitnik. Upitnik se sastoji od 3 pitanja koja su vezana uz dob, spol i godine radnoga odnosa te 7 tvrdnji vezanih uz edukativne slikovnice. Istraživanje je provedeno na 50 odgojitelja u dječjim vrtićima na području Hrvatske. U radu su prikazani rezultati provedenog upitnika koji upućuju na tvrdnju utjecaja edukativnih slikovnica na djecu, ali i na podatak učestalosti korištenja slikovnica u dječjem vrtiću kao i same njihove dostupnosti djeci.

Ključne riječi: edukativne slikovnice, dostupnost, dijete, odgojitelj, čitanje, dječji vrtić

SUMMARY

Picture book is the first child's book. Because of that it is very important for child and for his development. Mostly educator and parents are ignoring values of the picture books, how important it is for a child and how important it is for a child to read. Picture books affect on development child's cognition, solving a problem, they give good fun and education. There is a few categories of picture books, for example: problematic picture book, educational picture book, entertaining picture book, etc. In this seminar we will achieve research or questionnaire about educational picture books with the goal of determining a frequency of reading picture books in the kindergarten and influence of educational picture book onto the kids. Questionnaire is comprised from 3 questions which are about age, sex and years of length of service and 7 claims about educational picture book. The research is achieved on 50 kindergarten's workers in Croatia. Seminar shows results achieved in the questionnaire. They point to the claim of the impact of educational picture books on children, as well as the data on the frequency of use of picture books in kindergarten as well as their accessibility to children.

Keywords: educational picture book, accessibility, child, kindergarten teacher, reading, kindergartens

1. UVOD

Tema ovoga završnoga rada je Edukativne slikovnice za djecu predškolske dobi. Ova tema je odabrana jer se želi provjeriti zastupljenost edukativnih slikovnica u dječjem vrtiću ali i poticanje roditelja na korištenje slikovnica te koliko se zapravo edukativne slikovnice čitaju djeci i koliko su im dostupne. U ovom radu će se provesti upitnik kako bi se utvrdilo koliki je postotak čitanja slikovnica djeci i ima li kakvog utjecaja na djecu. Većina ljudi, posebno roditelji, zapravo ne shvaćaju pravu vrijednost same slikovnice odnosno koliko je zapravo važna slikovnica u razvoju djeteta od razvoja govora do razvoja spoznaje, stoga će se i ova tema raspraviti u ovom radu. Djeca u slikovnici mogu dobiti odgovore na pitanja koja ih zanimaju i koja oni često postavljaju roditeljima, a roditelji na to nemaju adekvatan odgovor. Smatra se da su slikovnice zapostavljene i u dječjim vrtićima pogotovo u današnje vrijeme koje je puno računala i ostalih medija. Ovim radom ponajviše upitnikom želi se ispitati vrijednost slikovnice, ali i učestalost čitanja slikovnica u dječjim vrtićima. Stručni doprinos ovoga rada jest u tome da se osvijesti važnost korištenja slikovnica kako u odgojno obrazovnim ustanovama tako i u „kućnom odgoju“.

2. SLIKOVNICE U DJEČJEM VRTIĆU

2.1. Povijest slikovnice

Prva slikovnica zvala se *Orbis sensualium pictus* (Osjetilni svijet u slikama), koja je tiskana 1658. godine u Nurnbergu s namjerom obrazovanja djece. Njezin je autor Jan Amos Komensky, češki teolog i pedagog. M. Crnković i D. Težak napominju kako je, prema današnjem shvaćanju, to u stvari bila ilustrirana knjiga namijenjena učenicima, a ne predškolskoj djeci. Kasnije bogato ilustrirane knjige o prirodi, životu i umjetnosti iz kojih se učilo u 18. stoljeću izrađivale su se po uzoru na nju pa se drži kao početak slikovnice. Autori napominju da su prva djela namijenjena djeci stvarana s isključivo didaktičkom svrhom, dok su im teme bile vjerske. (Crnković i Težak, 2002.) ocm slikovnice u Europi smatra se J. Bertuch, nakladnik iz Weimara koji je 1792. godine objavio *Slikovnice za djecu*. Imale su 12 dijelova i sadržavale 6000 bakroreza. Bertuchu je bilo izuzetno važno da Slikovnice budu dostupne što većem broju ljudi stoga ih je osim u kompletu, prodavao i pojedinačno. Vjerovao je da slikovnica pripada u dječju sobu jednako kao krevetić ili lutka te da su slike put za najranije poučavanje djece. (Čičko, 2000.)

U 19. stoljeću u Europi počinju izlaziti brojne abecedne slikovnice koje pomažu djeci kod učenja čitanja i pisanja jer uz svako slovo abecede dolazi popratna ilustracija koja implicira na predmet ili radnju koja počinje tim slovom. Nakladnik John Harris u Engleskoj je prvi počeo sustavno izdavati knjige za malu djecu s puno slika. Njegove slikovnice Majka Hubbard i Bal leptira započele su pravi trend slikovnica. Uz Harrisa, nakladnik Dean & Co. imao je jednu od važnih uloga u razvoju slikovnica. On je izdavao vrlo jeftine slikovnice, ali s vrlo različitim tematikama te slikovnice velikog formata i nepoderive slikovnice. Otprilike 1830.-tih godina javljaju se slikovnice poetskog tipa u koje su se dotadašnje usmene predaje počele zapisivati i prilagođavati dječjoj slikovnoj literaturi. Teme koje su prevladavale u tim slikovnicama bile su narodne lirske pjesme, bajke, narativne pjesme i dječje rime. Do četrdesetih godina 19. stoljeća, drvorezi koji su bili bojani ručno su gotovo pa nestali te su ih zamijenile ilustracije tiskane u boji koje su u početku bile loše kakvoće no one su se popravile s godinama. Do tada su postojali posebni ilustratori koji su ručno bojali svaki od tih drvoreza (Batinić Š., Majhut B., 2001.). Poznata autorica i ilustratorica Kate Greenaway je 1886. izdala svoju abecednu

slikovnicu Apple Pie koja je abecedu prikazivala kroz crtice iz idealiziranog života djece u viktorijanskom stilu. Nakon njezine smrti zbog raka dojke, utemeljena je godišnja nagrada za ilustratore slikovnica 6 koja se dodjeljuje u Velikoj Britaniji. Mnogobrojni autori su izdali slikovnice tijekom 20. i 21. stoljeća kada je slikovnica prepoznata kao važna knjiga dječje literature.

2.2. Definiranje slikovnica

Slikovnica je, kao što i sam naziv kaže, zbir malenih slika. Malene slike nazivamo minijaturama tj. ilustracijama. Ilustracija određuje slikovnicu te joj tako daje karakter. Slikovnicu vrednujemo kroz sliku što je ustvari i njezina temeljna odlika (Javor, 2000). Dijete se sa slikovnicom, kao vizualnim medijem susreće vrlo rano jer je ona jedno od područja koje povezuje komunikaciju između odgojitelja i djeteta te stoga može uvelike pridonijeti razvoju samog govora djeteta, ali i razvoju spoznaje (Petrović-Sočo, 1997). Svoju prednost kod male djece slikovnica ima kod ova dva koda komunikacije: likovno i jezično predstavljanje stvarnosti. Likovni jezik djeteta ne mora učiti, dok će sustav riječi polako usvajati. Slikovnica je kombinacija likovnog i književnog izraza. Nije lako govoriti što je u slikovnici bitnije od ta dva elementa, ali ne treba smetnuti s uma činjenicu da postoje slikovnice bez riječi ili s vrlo malo riječi, ali nema slikovnica bez slika (Crnković, Težak, 2002). Prema Hranjecu (2006) pod slikovnicom danas razumijevamo i otklone od ove standardne simbioze – postoje i slikovnice bez teksta, ali i tekst koje je slika tek popratna pojava, tek ukras pa tada govorimo o ilustriranim pričama. Čitajući slikovnice u suradnji s drugom djecom i odraslima, djeca stvaraju nova znanja, jačaju prijateljstva, iznose svoja mišljenja i iskustva. Slikovnica ima i zabavnu ulogu jer upravo kroz igru sa slikovnicom djeteta uči, razvija maštu i novi pogled na svijet, razvija potrebu za knjigom i navikava se na njezinu upotrebu (Hlevnjak, 2000). Važno je naglasiti i društvenu ulogu slikovnice jer ona postaje sredstvo putem kojega društvo na najmlađe članove prenosi poželjne i pozitivno označene vrijednosti (npr. pravednost, otvorenost, odgovornost, povjerenje, identitet i sl.) (Nacionalni okvirni kurikulum, 2010).

2.3. Funkcije slikovnice

Slikovnica ima za djecu nekoliko funkcija, koje korespondiraju u dobi čitatelja početnika kao i potrebama u odgoju u predškolskoj dobi. Nekoliko osnovnih funkcija:

Prije svega to je informacijsko-odgojna funkcija. Dijete će u slikovnici dobiti odgovor na mnoga pitanja, koja si samo postavlja ili se njima obraća roditeljima, ali može dobiti i odgovor na probleme kojih dosada nije bilo svjesno. Dijete će se postupno naučiti da je knjiga izvor znanja iz koga valja crpiti odgovore. Pomoću slikovnice djeci se na kvalificiran način i lakše objašnjava kako razumjeti promjene, veze, odnose među stvarima i pojavama. Dijete pomoću slikovnice postupno uči razvijati mišljenje, analizu, sintezu, usporedno uopćavanje pa čak i apstrakciju (Javor, 2000).

Nadalje imamo spoznajnu funkciju gdje dijete pomoću slikovnica provjerava svoje spoznaje i znanja o stvarima, odnosima i pojavama. Sa stajališta socijalizacije djeteta (pod socijalizacijom podrazumijevamo složen i dugoročan postupak oblikovanja djeteta kao punopravnog člana ljudske zajednice) vrlo je važna iskustvena funkcija slikovnice. Nekoć je dijete seljaka ili obrtnika bila svjedok proizvodnog procesa te je prema svojim sposobnostima u njemu već od malih nogu i sudjelovalo. Dijete se razvijalo u izbi koja je mnogo puta ujedno bila i radionica i soba, na dvorištu, u vrtu, bilo je blizu posla. Danas pak, osobito dijete iz grada, ne poznaje okruženje u kojem su prethodne generacije rasle i živjele (dvorište, domaće životinje, povrće, voćke, leženje pilića, pečenje kruha i slično). Oni o ovim stvarima mogu doznati samo iz knjige i televizije. Zato slikovnica može zapodjenuti razgovor roditelja s djecom, razmjenu iskustava i znanja između dvije generacije, a samim tim i uspostaviti vezu (Javor, 2000).

U slikovnici igra veliku ulogu i estetska funkcija. Ona razvija u djetetu osjećaj ljepote, djeluje na njegovu pamet, ali i na osjećaj jer u njemu izaziva emocije, ne ostavlja ga hladna prema svijetu. Dijete će prije posegnuti za njemu lijepom knjigom, likovna i grafička strana često su jedini i najvažniji poticaj interesa za knjigu.

Dijete se prema instrukcijama posrednika mora s knjigom zabavljati i igrati stoga imamo još jednu ništa manje važnu za djecu zabavnu funkciju slikovnice. Trenuci provedeni uz knjigu ne smiju biti dresura, koja bi djetetu knjigu učinila dosadnom. Dijete kroz igru upija znanje, koje je za njega na prvi pogled u slikovnici skrivena (Javor, 2000).

2.4. Uloga slikovnice u razvoju djeteta

Istraživanja i praktična iskustva pokazala su da čitanje slikovnica djeci od najranije dobi iznimno poticajno djeluje na djetetov kognitivni i socijalno-emocionalni razvoj. Dok odrasli čitaju djeci, između njih se stvara i gradi posebna veza uzajamnosti i bliskosti. Ljubav, prihvaćanje, pažnja, sigurnost i uvažavanje samo su neke od potreba koje dijete zadovoljava zajedničkim čitanjem slikovnice. Putem čitanja dijete upoznaje različite osjećaje, povezuje događaje sa psihološkim stanjem lika, a samim time i širi spoznaje o unutrašnjem životu drugih ljudi te isto tako spoznaje kako su osjećaji prirodna reakcija na vanjske situacije (Vizek, Vidović i Hrabar, 1999). Slikovnice pomažu djeci otkriti svijet i medij pisane riječi. (Zalar, 2009) Slikovnice zadovoljavaju djetetove potrebe za nečim novim. Osim što razvija nove osjećaje, djeca bogate svoj rječnik i razvijaju govor. Važnost koju knjiga ima u različitim segmentima života pojedinca neupitna je, a posebnu važnu ulogu ima u razvoju pismenosti. Svijest o toj činjenici vodi prema odgovornosti koju odrasli imaju u odnosu na načine, sredstva i vrijeme u kojem dijete uvode u svijet pismenosti. Nužno je da dijete u doticaj s pismenošću dođe puno ranije nego što je spremno samostalno čitati i pisati. Iako dijete prvu pisanu riječ možda susreće na kutiji od igračke, nekom odjevnom predmetu ili drugdje, slikovnica je, ako ne prvi, onda zasigurno najbogatiji izvor pisane riječi s kojom se dijete susreće u ranom djetinjstvu (Martinović, Stričević, 2011). Svrha slikovnice je pomoći djetetu otkriti svijet i medij pisane riječi ona razvija spoznajni svijet djeteta, izaziva u njemu emocije, razvija govor te obogaćuje fond riječi. Pokazuje odnose u ljudskoj okolini, pomaže u razvoju sposobnosti pamćenja i zapamćivanja logičkih odnosa. Predočava pojave koje dijete ne susreće. Stvara naviku na uporabu knjige, razvija potrebu za njom, pruža djeci da lakše vide očima umjetnika (Zalar i sur., 2009). „Djeca predškolskoga uzrasta pa sve negdje do osme, odnosno desete godine starosti, spoznaju svijet preko simboličkih radnji, a svoje dojmove, spoznaje i okoliš prerađuju uz pomoć priča. Ona u pričama dobivaju materijal za obogaćivanje i građenje unutarnjega svijeta predodžbi, a kad sama pričaju, taj unutarnji svijet mogu okrenuti prema van i podijeliti ga s drugima.“ (Velički, 2014, str. 38).

Čitaj mi (na adresi <http://www.citajmi.info/slikovnica/>, 2019) ističe se: slikovnica dijete uči o svijetu, odgaja ga i pomaže mu savladati poteškoće s kojima se susreće, pruža djetetu osnovne spoznaje o svijetu koji ga okružuje, omogućuje mu razvijati mišljenje – usporedbu, uopćavanje, analizu, sintezu, pomaže razumjeti uzročno-posljedične veze među stvarima i pojavama, uvelike potiče razvoj govora. Kod djeteta

razvija književno-umjetnički ukus, bogati njegov rječnik, djeluje na njegove osjećaje, utječe na njegov stav i zanimanje za knjigu te pomaže razvijanju ljubavi prema čitanju iz užitka. Pomaže djetetu u rješavanju raznih problemskih situacija. Njen sadržaj može se vezati uz zdravlje, djetetove osjećaje, higijenske navike, ponašanje, odnose u obitelji i društvu. Slikovnica uvelike doprinosi razvoju empatije i sposobnosti razumijevanja drugih ljudi. Također slikovnica pomaže u poboljšanju pamćenja i održavanju koncentracije. U slikovnicama djeca pronalaze inspiraciju i motivaciju, likovi im postaju uzor, a mašta dozvoljava putovanje kroz vrijeme i doživljaj različitih mjesta, događaja i ljudi.

2.5. Vrste slikovnica

Ne postoji jedinstvena klasifikacija slikovnica. Prema Majhutu i Zalar (2012) klasificiranje slikovnica se odvija prema: obliku, strukturi izlaganja, sadržaju, likovnoj tehnici i sudjelovanju recipijenata.

2.5.1. Prema obliku

Autori su naveli šest oblika slikovnice: leporello, pop-up, nepoderive, slikovnica igračka, multimedijaska slikovnica i elektronička slikovnica. Leporello slikovnice nazivamo slikovnice u obliku harmonike koje su najzanimljivije najmlađima. Multimedijaska slikovnica, osim slika, ima i tekstni zvuk. S obzirom na izradu i primjenu novih tehnologija predmet posebnog istraživanja može postati elektronička slikovnica. Takve slikovnice su sve više prisutne, a osim likovnog i tekstualnog sadržaja one uključuju i primjenu moderne tehnologije (Majhut i Zalar, 2012).

2.5.2. Slikovnice po strukturi izlaganja

Prema strukturi autori navode tematske i narativne slikovnice. Narativne slikovnice bi bile one koje koriste naratora tj. pripovjedača za iznošenje slikovnice. Tematske slikovnice vezemo za probleme situacija u kojima se dijete susreće u svakodnevnom životu. Neke od tema mogu biti: razvoj, obitelj, zdravlje, ponašanje i sl. (Majhut i Zalar, 2012).

2.5.3. Slikovnice prema sadržaju

Autori navode da prema sadržaju nije moguće navesti sve tematske skupine koje slikovnice mogu obrađivati. Neki od najpopularnijih sadržaja; životinje, svakodnevice, različite igre, fantastika, abecedni sadržaj slikovnica. Mogućnosti su bezbrojne (Majhut i Zalar, 2012).

2.5.4. Slikovnice s obzirom na tehniku

Tehnike koje se mogu upotrijebiti unutar likovnog stvaralaštva oblikovanja slikovnice prema autorima su: lutkarske, fotografske, stvarni dječji crteži i tekst, ilustracije umjetnika, strip-slikovnice i interaktivne slikovnice. Interaktivne slikovnice su zanimljive i primjerene starijoj predškolskoj djeci iz razloga što ona mogu pratiti priču slikovnice i donijeti odluke pomoću prije stečenih znanja. Svrha takvih slikovnica jest učenje kroz zvuk, boju, oblike kako bi mogli primijetiti i prepoznati različitosti i sličnosti te naučiti novo i utvrditi prijašnja znanja. U takvim slikovnicama slika i tekst se moraju nadovezivati jedno na drugo. Često se unutar takvih slikovnica susreću slike koje se mogu pritisnuti te nakon toga dijete čuje određeni zvuk koji nadopunjuje sliku ili magnete koje dijete samostalno postavlja na određeno mjesto kako bi ono samo upotpunilo ilustraciju koja prati priču (Majhut i Zalar, 2012).

2.5.5. Slikovnice u odnosu na sudjelovanje recipijenata

Od autora saznajemo da prema sudjelovanju recipijenta postoje slikovnice kojima se dijete može samostalno služiti ili one za koje je potrebno aktivno posredno sudjelovanje odraslih u njihovom čitanju. Pripovjedač je potreban za posredovanje između slikovnice i djeteta, također je veza između književnog teksta i ilustracije (Majhut i Zalar, 2012).

3. ULOGA SLIKOVNICE U ODGOJNO-OBRAZOVNOM PROCESU

Zalar (2009) ističe da je svrha, odnosno uloga slikovnice da pomogne djetetu otkriti svijet i medij pisane riječi. Slikovnica razvija spoznajni svijet djeteta, izaziva emocije, razvija govor i bogati rječnik, zadovoljava djetetovu potrebu za nečim novim. Pomoću slikovnice dijete spoznaje svijet oko sebe, pojave i odnose u ljudskoj okolini na njemu primjeren način. Slikovnica također razvija sposobnost pamćenja i zapamćivanja logičkih odnosa, ona stvara naviku kod djeteta na uporabu knjige od najranije dobi, razvija potrebu za knjigom, pruža djeci mogućnost da svijet vide očima umjetnika. Zato bi slikovnica prema Zalar (2008) trebala biti svakodnevni dio djetetova života, kockica poveznica, tješiteljica i hrabrica.

3.1. Procjena odgojno-obrazovne vrijednosti slikovnice

Pri procjeni primjerenosti slikovnice treba voditi računa o dobi djeteta, njegovim perceptivnim i receptivnim mogućnostima jer se u suvremenoj pedagogiji dijete promatra kao biće koje posjeduje određeno predznanje, interese i sposobnosti. Samo će nam dobro poznavanje djeteta omogućiti odabir slikovnice koja odgovara njegovim interesima i dobi. Vodeći se saznanjima brojnih autora, (Posilović i sur., 1986.; Hlevnjak, 2000.; Zalar, Boštjančić i Schlosser, 2003.; Stričević, 2006.) uviđamo kako prva djetetova knjiga formatom, materijalom, opremom i sadržajem treba biti prilagođena djetetu rane dobi. Na taj se način želi očuvati tjelesna sigurnost i zdravlje djeteta te zadovoljiti njegove razvojne potrebe. Slikovnica treba biti od čvrstog materijala, bez oštrih rubova, ili od mekanog, savitljivog materijala, spojenih stranica u obliku harmonike ili uvezana, sastavljena u maštovite oblike, nadopunjene zvučnim elementima i sl. Svojom veličinom trebala bi biti prilagođena djetetu (tj. veličini ruke i širini vidnog polja) stoga su poželjne dimenzije slikovnice 15x20 cm ili 20x20 cm. Slikovnice u kojima se javlja tekst namijenjen najmlađoj djeci, slova trebaju biti krupnija i jednostavna po obliku, dok će se s rastom djece i povećanjem teksta slova smanjivati do normalne veličine slova u početnici. Primjeren tekst jezično je ispravan i jednostavan, prožet literarnim vrijednostima. Prilagođen je djetetovoj sposobnosti razumijevanja, zanimljiv i smislen, pisan jasnim, pravilnim jezikom te odiše duhovitošću i maštovitošću. Ilustracije, kako ističe autor Kos-Paliska (1997), trebaju biti jednostavne, razumljive i nestereotipne. Za mlađu djecu primjerenije su one s manje

detalja jer ne odvlače pažnju i ne daju pogrešnu sliku o pojmovima koje slikovnica sadrži, a za stariju djecu bogatije i složenije. Nedovršene ilustracije omogućit će djetetu da samo stvara sliku o sadržaju i likovima koji se nalaze u slikovnicama. Prvi sadržaji trebaju biti obrazovni, a pri njihovoj prezentaciji nužno je voditi se osnovnim pedagoškim načelima – od poznatog prema nepoznatom, od jednostavnijeg prema složenome (od prepoznatljivih likova, predmeta i životinja iz djetetove okoline, prema novim informacijama o nepoznatoj okolini. (Šišnović, 2011).

3.2. Važnost čitanja u predškolskom razdoblju

Važnost čitanja djeci rane i predškolske dobi je i u tome što putem svakodnevnog druženja sa slikovnicom dijete ima priliku da kroz jednostavne aktivnosti kao što su uživanje u slušanju priče, zajedničko čitanje slikovnica s roditeljima te razgovor i rasprave o samom tekstu i slikama do kraja predškolskog razdoblja, kako Čudina-Obradović (2003) napominje, dijete bolje razumije priče koje su mu ispričane, uživa u njima te zna prepričati jednostavnu priču, shvaća kako pisani tekst sadrži poruku, zna kako se drži knjiga, okreću listovi, poznaje smjer teksta te kretanje očima kod čitanja, prepoznaje sluhom pojedinačne glasove u riječi te zna rastaviti riječ na glasove i sastaviti glasove u riječ dok neka djeca znaju prepoznati slova abecede, napisati i pročitati svoje ime i prezime pa i samostalno pročitati jednostavniju slikovnicu. Prema Perrow (2010), knjiga može biti most do uspostavljanja bliskosti između roditelja i djeteta. Čitajući djetetu od najranije dobi, čak i onda kada dijete ne razumije što mu se čita, s djetetom izgrađujemo poseban osjećaj bliskosti i povezanosti. Roditelj i dijete tijekom zajedničkog čitanja međusobno se upoznaju jer tada roditelj uočava djetetove interese, strahove, sposobnosti, način razmišljanja i probleme koji ga muče. Glas roditelja te vrijeme i pažnja koje mu posvećuje prenosi djetetu poruku da je ono važno roditelju te kod djeteta stvara osjećaj sigurnosti, povjerenja i ugone. Zajedničko iskustvo čitanja za dijete ima mnogo dobrobiti koje mu pomažu u fizičkom rastu te socijalnom i emocionalnom razvoju (Stričević, 2006).

4. EDUKATIVNE SLIKOVNICE

Slikovnica je u načelu kratka i tematski može biti vrlo bogata, a po namjeni i doživljaju je poučna odnosno edukativna ili umjetnička. Kako ističu Crnković, Težak (2002) poučne ili edukativne slikovnice pomažu djeci u upoznavanju okoline (biljnog ili životinjskog svijeta), različitih ljudskih djelatnosti (vatrogasci, frizeri, doktori, stomatolozi i slično) te svega onoga što obuhvaća predmetom upoznavanja prirode i društva, a mogu uvoditi i u pojedine predmete, kao što je vjeronauk, kemija, matematika i slično. Edukativna ili informativna slikovnica bez sumnje je djeci korisna i potrebna. No i ona, kao i ostale slikovnice u izražajnom pogledu, podliježe mnogim kriterijima s obzirom na tekst i sliku kao i na scenarističku inventivnost.

4.1. Matematičke slikovnice

Matematička slikovnica je takav medij koji svojom interaktivnošću potiče čitatelja da ju čita na svoj način i svojim ritmom. Matematički koncepti koji se u matematičkim slikovnicama prikazuju, komuniciraju s čitateljem kroz slike i riječi te se slažu u novu cjelinu. Ako je slikovnica dobro dizajnirana i ako čitatelju može pružiti potpuno razumijevanje u ta dva medija, čitatelj bez prethodnog matematičkog znanja može u potpunosti razumjeti matematički koncept. Pomoću slike koja nadopunjuje tekst, gdje ga u nekim dijelovima potpuno zamjenjuje ili da je u manjoj mjeri važnija od teksta, matematički pojmovi su prikazani na jasan i zanimljiv način koji je današnjim generacijama djece sve potrebniji. Matematički sadržaji mogli su se pronaći još u ABC slikovnicama (slikovnice u kojima je tema abeceda, a očituje se kroz prikaz slova), ali se prve „čiste“ matematičke slikovnice javljaju između dva rata, tridesetih godina 20. stoljeća, ciljano za niže razrede osnovne škole (Majhut i Batinić, 2017). Među prvim slikovnicama to su bile: Najprva računica (1938.), Računska slikovnica (1938.), Računica za 1. godišće pučkih škola u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj (1941.) i Zabavna računica za dobru djecu (1942.). Van den Heuvel-Panhuizen i Van den Boogaard (2008) su provele istraživanje o utjecaju same matematičke slikovnice na dijete, odnosno javljali se matematičko razmišljanje kod djece koja čitaju matematičke slikovnicu. U odnosu na ranija istraživanja koja su bila usmjerena na utjecaj odrasle osobe koja djetetu čita slikovnicu, autorice su se bazirale na ulogu same slikovnice bez utjecaja odraslih. Željele su istražiti ima li matematička slikovnica svrhu u matematičkom učenju prilikom

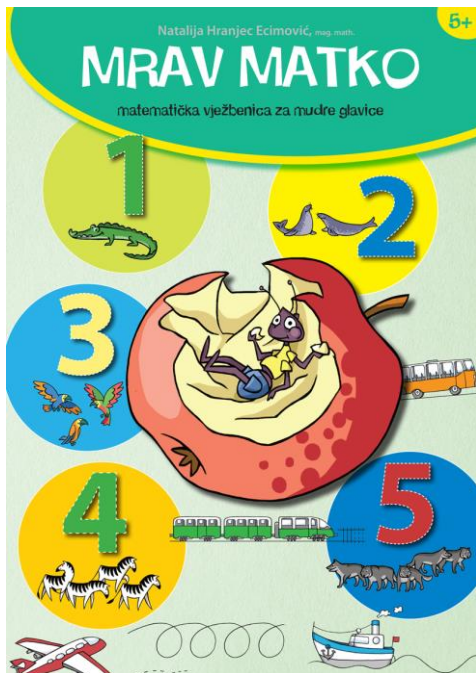
gledanja ilustracija i čitanja teksta. Koristile su slikovnicu *Being Fifth* (autor Ernst Jandl, ilustrator Norman Junge, 2001) kojoj primarno fokus nije matematika, no u sebi sadrži brojeve do 5. Istraživanje su provele na uzorku od 4 petogodišnjaka. Nakon detaljne analize prikupljenih podataka autorice su zaključile da se ispitana djeca matematički angažiraju prilikom čitanja slikovnice iako nije pisana u svrhu podučavanja matematike. U nastavku možemo vidjeti primjer edukativne matematičke slikovnice za djecu predškolske dobi.

Mrav Matko-matematička vježbenica za mudre glavice

Prva od brojnih edukativnih vježbenica namijenjena je malim mudrim glavicama, znatiželjnim predškolicima i prvoškolcima. Vježbenice su zamišljene kao zanimljiva putovanja radoznalog putnika, malog mrava Matka, koji se kreće kroz vrijeme i prostor – izmjenjuju se godišnja doba, dan i noć, sunce i kiša, prijevozna sredstva, seoski i gradski krajolici i slično. Čitava vježbenica je cjelovita priča u kojoj čitatelji aktivno sudjeluju u zgodama i nezgodama glavnog lika.

Cilj je ove vježbenice svladati osnove matematike kroz druge sadržaje, na zanimljiv, zabavan i nenametljiv način, uz motivirajući sustav samovrednovanja uložnog truda i nagrađivanja uspjeha. Neke cjeline sadrže posebne zadatke koji potiču male mudrice da pokažu kako dobro znaju uočavati, razmišljati i zaključivati, uče ih strpljenju i upornosti ili nam otkrivaju razvijenost djetetove percepcije.

Matematika je svuda oko nas. Ona nije samo beživotno računanje, ona je puno više od toga. Može biti vrlo zabavna i zanimljiva ako je upoznajemo na pravi način. Ova vježbenica nam nudi pravi pristup znanosti (Foma knjige preuzeto sa: <http://www.foma.hr/category/matematika/>).

Slika 1. prikaz slikovnice Mrav Matko-matematička vježbenica za mudre glavice

4.2. Slikovnice o životinjama

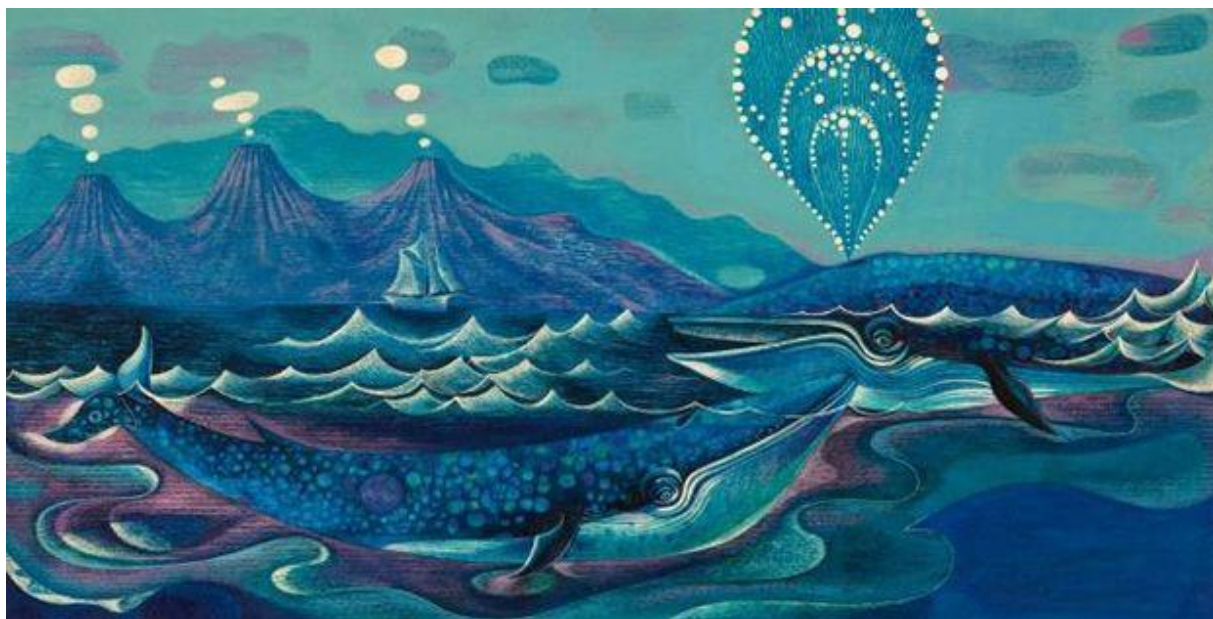
Djeca vrlo dobro reaguju na sve što ima veze sa životinjama. Od rane dobi igraju se plastičnim dinosaurima raznih boja i veličina, opetovano gledaju dokumentarce o životu životinja na raznim kontinentima te slažu šumske i domaće životinje po cijeloj kući. Tu dječju ljubav prema životinjama treba iskoristiti i čitati im što više raznolikih tekstova o zečevima, mačkama, psima, magarcima i kitovima. Jer preko priče o životinjama djeca susreću bića različita od sebe, a opet dovoljno slična da bi s njima mogli suosjećati. Kroz sudbinu kratkovidne žirafe mogu promišljati svoju potrebu za naočalama ili nekim drugim pomagalom. U priči o prijateljstvu patke, labuda i psa prepoznat će svoje odnose s prijateljima iz vrtića ili s igrališta.

Osim toga, i ne manje važno, životinjske sudbine mogu nam također poslužiti kako bismo djecu upozorili na važnost očuvanja prirode u kojoj životinje žive, objasnili im pojam prirodnog staništa na njima prilagodiv način i započeli otvarati pitanja poput ekologije, recikliranja, dopuštenih mjesta za odlaganje otpada i sl. U nastavku imamo primjer edukativne slikovnice o životinjama.

Mauro-plavetni kit

Edukativna slikovnica o životu plavetnih kitova, najvećih životinja na svijetu, ilustrirana u mnogim nijansama plave boje. Glavni lik – mali kit Mauro – detaljno opisuje svijet kitova, kako žive, čime se hrane, kako se glasaju i dozivaju, te zbog čega su kitovi sisavci kao i mi. U drugom dijelu priča se fokusira na suživot ljudi i kitova i razne načine na koje ljudi mogu ugroziti te životinje – buka motora ometa njihovo dozivanje pa se ponekad nasuču na obalu, teretni brodovi znaju ih udariti, a najviše ih ugrožavaju krivolovci.

Pravi se zaplet događa kad malenoga Maura krivolovci pogode harpunom i cijelu noć s majkom provodi u strahu i iščekivanju. Onda se događa neočekivani obrat – ronionci razrežu konopac i oslobode ga, pokazujući time kako bi se ljudi trebali ophoditi prema životinjama. Na kraju slikovnice nalazi se vrlo koristan rječnik pojmova pa se djeci mogu objašnjavati riječi poput harpun, jato, koraljni greben, sisavci ili nasukavanje (Moderna vremena preuzeto sa: <https://www.mvinfo.hr/clanak/citajte-djeci-slikovnice-o-zivotinjama>, 2018).

Slika 2. prikaz slikovnice Mauro-plavetni kit

4.3. Slikovnice za razvoj govora

Kako što uspješnije potaknuti dijete na govor? Čitajući jednostavne tekstove, u slikovnicama, koji se nalaze na ilustracijama istovremeno prstom pokazujemo predmete i osobe o kojima govorimo. Možemo također preskočiti čitanje teksta i slobodno razgovarati s djetetom o osobama i životinjama koje se pojavljuju u slikovnici. Potičemo ga da ponavlja zvukove koje životinje ispuštaju. Pokazujući prstom predmet, postavljamo pitanja: "Tko je to?", "Što je to?", "Što radi?", "Tko govori?". Također potičemo ga da odgovara na pitanja i dajemo mu dovoljno vremena za to. Ako ima poteškoća s time, kažemo mu kako se glasa krava, kako rade škare, i slično. Pokazujemo mu predmete o kojima upravo pričamo i potičemo ga da ih sâm pokazuje, pitajući: "Gdje je?" (npr. mačka) (Planet Zoe preuzeto sa: <https://www.planetzoe.hr/pino-uci-govoriti/>).

U nastavku imamo prikazan je primjer slikovnice za poticanje razvoja govora.

Pino uči govoriti

Knjiga je koja djeci pomaže napraviti prve korake u govoru, najmlađima (6+ mjeseci) i onima sa zakašnjelim razvojem govora. Prvi dio Pinovih zgoda usredotočuje se prvenstveno na oponašanje zvukova (onomatopeje) i samoglasnike koje bi trebali upotrebljavati već i jednogodišnjaci.

Zgode Pina i njegove vesele obitelji jezično su i likovno namjerno prikazane na najjednostavniji mogući način. Kod poticanja razvoja govora kod najmlađih ne radi se o čitanju dugih tekstova, nego o zajedničkom pripovijedanju, vrlo jednostavnim rečenicama, o onome što prikazuje slika, te postavljanju jednostavnih pitanja koje se odnose na ilustracije. Tekstovi u ovoj knjizi pisani su tako da bismo jednostavnim rečenicama opisali što vidimo na slikama. U zapisima onomatopeja na ilustracijama namjerno nisu korišteni interpunkcijski znakovi. Zahvaljujući tome dijete vizualno pamti onomatopeju, što pomaže u prvim koracima učenja čitanja.

Slika 3. prikaz slikovnice Pino uči govoriti

4.4. Slikovnice o ljudskim zanimanjima

Postoje brojne slikovnice na temu zanimanja (frizer, vatrogasac, doktor i slično) koje djeci daju uvid u razna područja te kako bi što bolje mogla shvatiti svako od tih zanimanja, a možda ih i potaknula na to da jednog dana postanu baš doktor/ica ili frizer/ka ili opet nešto sasvim drugo. U nastavku imamo primjer jedne slikovnice koja govori o zanimanjima.

Što će biti kad odraste

Duhovita slikovnica je o malenoj Tonkici koja je svakog dana druge struke. Sviđa joj se biti frizerka pa zbog bolesne lutke doktorica. No poželjela je biti i kuharica, gutačica vatre, manekenka, slikarica, kiparica... Teško je izabrati zvanje zato je odlučila - "kad odraste, bit će dijete.

Stihovi su napisani velikim tiskanim slovima koji će i najmlađima, onima koji su tek svladali slova, omogućiti da sami pročitaju ovu slikovnicu, a lakoća i pjevnost rima brzo se pamte. Upotrebom imenica koje dominiraju nad glagolima i nabranjem dobiva se na dinamici i gotovo filmičnoj izmjeni slika. Svaka je strofa himna neograničenim mogućnostima koje djetinjstvo prostire pred dječje zaigrane nožice.

Iako je slikovnica namijenjena najmlađima i s njima korespondira na njima lako razumljivoj logističkoj razini, sadrži i sloj značenja upućen odraslima, premošćujući naizgled velik jaz između najmlađih, koji tek povezuju prve riječi i rečenice i onih u već dostojanstvenim godinama. Riječ je o djelu koje slavi djetinji pogled na svijet i radost življenja kao iskru koju treba njegovati da ne bi utrnula jer je u njoj sadržana iskonska klica života.

Stoga je ova slikovnica dobrodošlo štivo najmlađima, onima koji se tek sprijeteljuju s knjigama s kojima će se, toplo se nadamo, nastaviti družiti i tijekom odrastanja i zrelosti (Moderna vremena preuzeto sa: <https://www.mvinfo.hr/clanak/dodjela-nagrade-pisirisiza-najbolju-slikovnicu>, 2017).

Slika 4. prikaz slikovnice Što će biti kad odraste

5. METODOLOGIJA ISTRAŽIVAČKOG RADA – ANKETA

5.1. Cilj istraživanja

Cilj ovog istraživanja bilo je ispitati učestalost čitanja edukativnih slikovnica u dječjim vrtićima, ali i sama dostupnost istih slikovnica. Također u upitniku se ispituje utjecaj edukativnih slikovnica na djecu i poticanje na zajedničko čitanje slikovnica roditelja s djecom.

5.2. Instrument istraživanja

Instrument istraživanja je upitnik. Upitnik je izrađen samostalno i pomoću stručne literature. Upitnik je anonimn i sastoji se od 3 pitanja koja su vezana uz dob, spol i godine radnoga odnosa te 7 tvrdnji vezanih uz edukativne slikovnice.

5.3. Uzorak istraživanja

Istraživanje je provedeno sa 50 odgojitelja iz dječjih vrtića na području cijele Hrvatske. Prosječni radni staž odgojitelja iznosi 10 godina i 6 mjeseci, a raspon radnog staža kreće se od 3 mjeseca do 35 godina.

5.4. Postupak prikupljanja podataka

Postupak prikupljanja podataka izvodio se pomoću anonimne internetske ankete (upitnika) koja se sastojala od 10 pitanja. Ispitanici su imali mogućnost višestrukog odgovora, da-ne odgovora te jednog pitanja koje je sadržavalo opisni odgovor.

5.5. Analiza dobivenih rezultata

Upitnik su ispunjavali odgojitelji. Tvrdnje u upitniku odnosile su se na učestalost čitanja edukativnih slikovnica u vrtiću te kakav bi one trebale imati utjecaj na djecu. Tvrdnje su predstavljale opće informacije odnosno opća pitanja na koja bi svaki odgojitelj trebao dati odgovor.

Prva tri pitanja nemaju neku važnost u istraživanju već nose samo informativne podatke. Na pitanje „**Vaša dob**“ 48% ispitanika ima od 26 do 35 godina, 28% od 36 do 45 godina, 16% ispitanika je starije od 45 godina, a 8% ima od 22 do 25 godina. Pitanjem „**Vaš spol**“ možemo vidjeti kako je 100% ispitanika bilo ženskog spola. Na sljedećem pitanju „**Molim označite raspon godina vašeg radnog odnosa**“ vidimo kako 30% ispitanika ima od 1 do 5 godina radnog staža, 26% ima od 11 do 15 godina, 16% od 6 do 10 godina radnog iskustva, 14% ispitanika ima od više od 20 godina radnog iskustva, 8% od 16 do 20 godina, a čak 6% njih ima manje od jedne godine radnog iskustva. Na pitanje „**Posjeduje li vrtić u kojem radite edukativne slikovnice?**“ 98% ispitanika je odgovorilo da posjeduje dok svega 2% ne posjeduje uopće. U sljedećem pitanju „**Nalaze li se slikovnice djeci na dohvat ruke?**“ iz odgovora ispitanika vidimo kako se u 87,8% vrtića nalaze slikovnice na dohvat ruke, a u čak 12,2% njih ne nalaze na dohvat ruke djeci. U pitanju „**Čitaju li djeca sama slikovnice**“ uviđamo kako kod 0% ispitanika djeca nikada sama ne čitaju slikovnice, 74% njih je odgovorilo kako djeca ponekad sama čitaju, a 26% ispitanika je odgovorilo kako djeca uvijek sama čitaju slikovnice. Na pitanje „**Čitate li vi zajedno s djecom edukativne slikovnice?**“ 50% ispitanika je odgovorilo da uvijek čitaju zajedno s djecom, 50% je odgovorilo kako ponekad čitaju zajedno s djecom, a 0% nikada ne čita zajedno s djecom edukativne slikovnice. Odgovorima na pitanje „**Ako se u vašoj skupini često čitaju edukativne slikovnice, jeste li primijetili napredak u dječjem razvoju?**“ uviđamo kako je 78% ispitanika primijetilo napredak, 10% nije, 8% je odgovorilo da s u njihovoj skupini ne čitaju često edukativne slikovnice, 2% ispitanika je odgovorilo kako se u njihovoj skupini ne čitaju jako često, ali da one koje se pročitaju imaju utjecaj na dijete i 2% je odgovorilo kako konstantno primjećuje napredak kod djece, ali ne znaju da li je to zbog edukativnih slikovnica. Na pitanje „**Koji ste napredak uvidjeli kod djece? Odgovor napišite na praznu crtu ispod**“ dolazimo do brojnih saznanja kao na primjer „*Pozitivne promjene u ponašanju- odnosi s drugom djecom, prihvaćanje i rješavanje sukoba na primjeren način, itd.; Razvoj govora, proširenje rečenice, promišljanje tijekom stvaranja priče i prepričavanja uočenog, dramatzacija, međusobna komunikacija i održavanje*

razgovora; Bolje izražavanje, primjenjivanje pročitano/naučenog u samostalnoj igri; Primijetila sam napredak kod djece koja općenito više koriste slikovnice u svojoj svakodnevnoj igri i boravku u vrtiću. Općepoznato je da čitanje djeci obogaćuje vokabular i govor te utječe na razvoj empatije, itd.; Sjete se pročitano kada se susretnu s tom temom ili razgovaraju u manjim grupama o pročitano.; Pridržavaju se 'pravila' iz slikovnica, te upućuju drugu djecu na njih; Bogaćenje rječnika, novi pojmovi, bolja pažnja, daljnji razvoj i povezivanje slikovnice sa stvarnim situacijama, usporedba, poticaj među samom djecom, uključivanje roditelja, interes.; Utječu na odrasle oko sebe da se ponašaju u skladu što im je pročitano. “ Na posljednje pitanje „**Savjetujete li roditelje da kod kuće čitaju djeci slikovnice?**“ 94% ispitanika savjetuje roditelje dok je čak njih 6% odgovorilo kako ne savjetuje roditelje da čitaju djeci slikovnice.

6. ZAKLJUČAK

Izradom ovog završnog rada proširena su znanja o slikovnicama posebno o edukativnim slikovnicama i njihovoj samoj važnosti, ali i o razini aktivnosti čitanja slikovnica odgojitelja u radu s djecom predškolske dobi.. Istraživanjem je potvrđena pretpostavka kako odgojitelji primjenjuju čitanje slikovnica u dječjim vrtićima. Također putem provedenog upitnika uvidamo kako se u nekim dječjim vrtićima slikovnice ne nalaze djeci na dohvat ruke stoga ni djeca ne mogu čitati slikovnice kada bi to ona htjela. Upravo zbog toga, potrebno je provoditi sve češće čitanje edukativnih slikovnica u dječjim vrtićima, ali i omogućiti njihovu dostupnost. Kako se moglo vidjeti u teorijskom dijelu koliko je važna sama slikovnica za razvoj djeteta smatram da bi se trebalo više čitati slikovnica djeci i to ne samo da bi odgajatelji trebali čitati slikovnice djeci nego i sami roditelji jer će tu steći još bolji i povezaniji odnos sa svojim djetetom. Stoga izdvojimo malo vremena i čitajmo zajedno s djecom slikovnice kako bi im omogućili lijep život, naučili ih puno novih stvari, ali i stekli naviku čitanja knjiga u budućnosti.

7. POPIS LITERATURE

- 1) Batinić Š., Majhut B. (2001). *Od slikovnjaka do Vragobe - hrvatske slikovnice do 1945.* Zagreb: Hrvatski školski muzej.
- 2) Crnković, M. i Težak, D. (2002). *Povijest hrvatske dječje književnosti od početka do 1955. godine.* Zagreb: Znanje.
- 3) Čičko, H. (2000). *Dva stoljeća slikovnice.* U Javor, R. (ur.), *Kakva je knjiga slikovnica* (str.17-19), Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
- 4) Čitajte djeci: Slikovnice o životinjama. Preuzeto sa: <https://www.mvinfo.hr/clanak/citajte-djeci-slikovnice-o-zivotinjama>
- 5) Čudina-Obradović, M. (2003). *Igrom do čitanja: Igre i aktivnosti za razvijanje vještina čitanja.* Zagreb: Školska knjiga.
- 6) Draščić, S. (2015). *Motivi svakodnevnog života u dječjim slikovnicama* (Završni rad). Preuzeto sa: <https://repositorij.unipu.hr/islandora/object/unipu%3A15/datastream/PDF/view> (10.9.2019.)
- 7) Hadaš, E. (2016). *Uloga slikovnice i važnost čitanja djeci rane i predškolske dobi* (Završni rad). Preuzeto sa: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/ufzg:111/preview> (11.9.2019)
- 8) Hlevnjak, B. (2000). *Kakva je to knjiga slikovnica.* Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
- 9) Hranjec, S. (2006). *Pregled hrvatske dječje književnosti.* Zagreb: Školska knjiga.
- 10) Javor, R. (2000). *Kakva je knjiga slikovnica.* Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.

- 11) Kusulja, E. (2016). *Oblikovanje slikovnice u radu s djecom* (Završni rad).
Preuzeto sa: <https://repositorij.ufzg.unizg.hr/islandora/object/ufzg:203/preview>
(12.9.2019.)
- 12) Majhut, B., Batinić, Š. (2017). *Hrvatska slikovnica do 1945.* Zagreb: Hrvatski školski muzej i Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
- 13) Majhut B. i Zalar D.(2012). Slikovnica. *Hrvatska književna enciklopedija*. Sv 4 : S-Ž ; Velimir Visković (gl.ur.) ; Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža
- 14) Marchesi, R. (2017). *Uloga slikovnice u multimedijalnom okruženju današnjice* (Diplomski rad). Preuzeto sa:
<https://repository.ffri.uniri.hr/islandora/object/ffri%3A1079/datastream/PDF/view> (13.9.2019)
- 15) Martinović, I., Stričević, I. (2011). *Slikovnica: prvi strukturirani čitateljski materijal namijenjen djetetu*. Libellarium: časopis za povijest i pisane riječi, knjige i baštinskih ustanova IV, 1
- 16) Mrav Matko-matematička vježbenica za mudre glavice. Preuzeto sa:
<http://www.foma.hr/category/matematika/>
- 17) Nacionalni okvirni kurikulum, (2010). Republika Hrvatska: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Preuzeto sa:
https://www.azoo.hr/images/stories/dokumenti/Nacionalni_okvirni_kurikulum.pdf
- 18) Perrow, S. (2010). *Bajke i priče za laku noć: Terapeutske priče za djecu*. Velika Mlaka: Ostvarenje
- 19) Petrović - Sočo, B. (1997.) *Dijete, odgajatelj i slikovnica*. Zagreb: Alinea.

- 20) Pino uči govoriti. Preuzeto sa: <https://www.planetzoe.hr/pino-uci-govoriti/>
- 21) Ramljak, O.(2017). *Što će biti kad odraste*. Zagreb : Hrvatsko društvo književnika za djecu i mlade
- 22) Šišnović, I. (2011). Odgojno-obrazovna vrijednost slikovnice. *Dijete, vrtić, obitelj*, 17 (66), 8-9. Preuzeto sa: <https://hrcak.srce.hr/124183>
- 23) Što će biti kad odraste. Preuzeto sa: <https://www.hdkdm-klubprvihpisaca.hr/portfolio/sto-ce-biti-kad-odraste/>
- 24) Van den Heuvel-Panhuizen, M., van den Boogaard, S. (2008). Picture Books as an Impetus for Kindergartners' Mathematical Thinking. *Mathematical Thinking and Learning*, 10, 341-373
- 25) Velički, V. (2014). *Pričanje priča – stvaranje priča : Povratak izgubljenom govoru*. Zagreb: Alfa
- 26) Vizek Vidović, V., Hrabar, D. (1999). *Čitajmo djeci za laku noć: Priručnik za odgojitelje i roditelje djece predškolske dobi*. Zagreb: UISP.
- 27) Vrščak, K. (2018). *Veza množenja i dijeljenja kao sadržaj matematičke slikovnice* (Diplomski rad). Preuzeto sa: file:///C:/Users/Ivana/Downloads/vrscak_kristina_ufzg_2018_diplo_sveuc.pdf (13.9.2019.)
- 28) Zalar, D., Boštjančić, M., Schlosser, V. (2008). *Slikovnica i dijete: Kritička i metodička bilježnica 1*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- 29) Zalar, D., Kovač-Prugovečki, S., Zalar, Z. (2009). *Slikovnica i dijete: Kritička i metodička bilježnica 2*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.

8. PRILOG – UPITNIK

Lijep pozdrav!

Moje ime je Ivana Radmanić i studentica sam 3. godine preddiplomskog studija Ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku. U svrhu izrade završnoga rada na temu „Edukativne slikovnice za djecu predškolske dobi“, provodim upitnik s ciljem utvrđivanja utjecaja edukativnih slikovnica na djecu predškolske dobi. U ispitivanju će sudjelovati odgojitelji iz dječjih vrtića. Ovaj upitnik je anonimn, a odgovori će se koristiti isključivo u svrhu pisanja završnoga rada.

Molim Vas da dobro pročitate svako pitanje te da na svako pitanje odgovorite iskreno.

Hvala Vam na sudjelovanju!

1. Vaša dob:

- Od 22 do 25 godina
- Od 26 do 35 godina
- Od 36 do 45 godina
- Stariji od 45 godina

2. Vaš spol:

- Žensko
- Muško

3. Molim označite raspon godina vašeg radnog odnosa.

- Manje od jedne godine
- 1 do 5 godina
- 6 do 10 godina
- 11 do 15 godina
- 16 do 20 godina
- Više od 20 godina

4. Posjeduje li vrtić u kojem radite edukativne slikovnice?

- Da
- Ne

5. Nalaze li se slikovnice djeci na dohvat ruke?

- Da
- Ne

6. Čitaju li djeca sama slikovnice?

- Uvijek
- Ponekad
- Nikad

7. Čitate li vi zajedno s djecom edukativne slikovnice?

- Uvijek
- Ponekad
- Nikad

8. Ako se u vašoj skupini često čitaju edukativne slikovnice, jeste li primijetili napredak u dječjem razvoju?

- Da, jesam
- Nisam
- U mojoj skupini se ne čitaju često edukativne slikovnice
- Ostalo

9. Koji ste napredak uvidjeli kod djece? Odgovor napišite na praznu crtu ispod.

10. Savjetujete li roditelje da kod kuće čitaju djeci slikovnice?

- Da
- Ne